

Research Paper

Identifying factors affecting academic ethics in school: a qualitative approach

Mohammad Fathi^{1*}, Asghar Nokhostin Goldoost²

1. Master of Educational Psychology, Islamic Azad University, Ardabil, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran.

Article Info:

Received: 2025/07/11

Accepted: 2025/12/07

PP: 73-84

Use your device to scan and read the article online:

DOI: 10.22098/AEL.2025.17809.1604

Keywords:

Ethics, school, academic ethics, student

Abstract

Background and Objective: The present study aimed to identify the factors affecting academic ethics in school using qualitative analysis.

research methodology: This research is applied in terms of purpose and was conducted using a grounded theory strategy. The sampling used in this research was cluster sampling and purposive sampling. The main source of data collection was in-depth interviews with experts, managers, teachers, and specialists in the field of education until theoretical saturation was achieved. A total of 16 interviews were conducted. The results of data analysis were analyzed in three stages: open coding, theoretical coding, and selective coding.

Findings: The findings of the research, which is the final research model after completing the three stages of open, axial and selective coding, show that the factors affecting academic ethics in schools are 52 codes and in 9 organizing categories and 3 main categories including intra-school factors (human resources, educational leadership and educational programs), structural factors (school culture, school management and technology and media) and environmental factors (family factors, cultural and social factors and psychological and emotional support).

Discussion and Conclusion: By applying the identified factors, students can be taught ethical skills so that they can achieve academic and ethical development.

Citation: Fathi M., Nokhostin Goldoost A. (2025). Identifying factors affecting academic ethics in school: a qualitative approach. *Journal of Applied Educational Leadership*, 7(1), 73-84. Persian [<http://dx.doi.org/10.22098/AEL.2025.17809.1604>]

***Corresponding author:** Mohammad Fathi

Address: Master of Educational Psychology, Islamic Azad University, Ardabil, Iran.

Tell: 09143326450

Email: mfathi6450@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction:

Ethics is the knowledge that regulates the communication behavior patterns of individuals and organizations towards themselves and others. It is also a systematic knowledge that deals with intrapersonal, interpersonal and extrapersonal communication behavior patterns based on will and reason and is based on respecting the rights of both parties (Basiri Moghadam et al, 2024).

Investigating the factors affecting academic success has always been one of the concerns of researchers in the educational system and higher education. Among the ethical and value factors related to academic success, the role of academic ethics can be mentioned (Ghasemi & Miri, 2023). Academic ethics is the ethical principles through which an individual puts values, including avoiding cheating, plagiarism, observing and adhering to ethical standards, honesty and accuracy in research and publication, at the forefront of his/her work in academic-scientific matters (Head, 2020). Academic ethics also refers to adherence to ethical standards, including relying on personal efforts rather than the efforts of others, avoiding laziness, and resorting to unethical methods in completing assignments and exams (Berad, 2019). In fact, academic ethics, in a completely specific way, includes adherence to and adherence to values such as non-cheating, relying on personal effort and effort in achieving academic achievements, observing honesty, integrity, and following human and moral teachings to acquire knowledge and science. Academic ethics also refers to values such as honesty, relying on personal effort, not abusing the efforts of others, altruistic behavior, and respecting the dignity and respect of others (Buchanan et al, 2022). Finally, academic ethics examines ethical values in the education and teaching environment and includes considering issues related to punishment and encouragement, behavior management, processes related to moral order and freedom, and responsibilities, intellectual independence, and trustworthiness (Abdolmaleki et al, 2021).

Therefore, considering that academic civic behaviors and interaction between students in educational institutions affect their work behaviors and on the other hand, academic ethics is the most important determining factor in student behavior. By identifying the influential factors, ethical crises in the field of education can be identified and, given its importance and consequences, a positive step towards academic ethics can be taken by changing the educational and ethical approach. Therefore, the present study identifies the factors affecting educational ethics with a qualitative approach.

Methodology:

This study was conducted using a qualitative research method with a grounded theory approach with the aim of identifying factors affecting academic ethics. This approach is used to study processes, to explain and explain actions, or to explain and explain interactions (Creswell, 2012). The research population in the qualitative section was educational experts, experts, and teachers. Given the basic and underlying assumptions of the qualitative approach in the research, the number of samples was not determined before the research was conducted, and the sampling process continued until information saturation was achieved. Since the sample selected for the study includes experts, in this study, an attempt was first made to identify and select the main experts through purposive sampling and an accessible and easy sampling strategy, and then a larger number of experts were selected through snowball sampling (Auerbach & Silverstein, 2003). Accordingly, 17 experts were interviewed in a semi-depth manner. It is worth mentioning that data saturation was achieved in the seventeenth interview. In order to collect data, a semi-structured in-depth interview was used. Before sending the interview protocol, the interview questions were reviewed by three academic experts and after applying their corrective comments, the interview questions were formulated. In the next step, to ensure the validity of the interview, a pilot interview was conducted with two of the participants and the results of this interview led to the correction of the final interview questions (Merriam, 2009). The interview implementation process was as follows: before the interview began, a summary of the research design, the results of the research background review, along with the objectives and research questions were sent to the interviewees via email for study and initial preparation, and at the beginning of the interview session, a brief explanation was given about the work done, then the interview questions were proposed and the interview process was carried out. Strauss & Corbin's (1998) open, axial, and selective coding system was used to analyze the data. In the open coding stage, the interview texts were first carefully examined to find conceptual propositions. A total of 79 primary codes were identified and extracted. In the axial coding stage, based on the semantic similarity of the primary codes and also with the help of research literature, the identified primary codes were reduced to 52 codes and 9 subcategories. In the selective coding stage, the identified categories were divided into 3 main and general categories.

Results:

To answer the research question, the necessary data were collected through documentary study and semi-structured interviews with the participants in the study. The collected data were analyzed using coding method and the results of data analysis are presented in Table 1. As Table 1 shows, intra-school factors (human resources, educational leadership and educational programs), structural factors (school culture, school management and technology and media) and environmental factors (family factors, cultural and social factors and psychological and emotional support) are the factors affecting academic ethics in school. Also, in Figure (6), the qualitative framework of academic ethics is drawn in the form of a diagram. This image is the result of selective coding of the joint data of interviews with experts and scholars in this study.

Discussion and conclusion

Academic ethics is one of the most important and fundamental aspects of education that plays a vital role in shaping the individual and collective success of students. The importance of academic ethics is not limited to creating a healthy environment for learning, but this concept also forms the basis for sustainable progress in societies. The present study was conducted with the aim of identifying factors affecting academic ethics in schools with a qualitative approach. For this purpose, after analyzing the data obtained from interviews with 16 participants in the study, 52 codes were obtained. Considering their semantic commonalities, they were classified into 9 similar concepts and finally 3 main categories including: intra-school factors (human resources, educational leadership and educational programs), structural factors (school culture, school management and technology and media) and environmental factors (family factors, cultural and social factors and psychological and emotional support) were identified as factors affecting academic ethics in schools.

Reference:

- Abdolmaleki, S., Shivandi-Chaliche, K., Hassanvand, F. & Nafer, Z. (2021). Developing a causal relationship model between purposeful virtual classroom management and students' academic identity, academic vitality, personal flourishing and academic ethics. *Quarterly Journal of Applied Psychology*, (4)16, 109-85. [In Persian]
- Auerbach, C. F., & Silverstein, L. B. (2003). *Qualitative studies in psychology. Qualitative data: An introduction to coding and analysis*. New York University Press.
- Basiri Moghadam K, Sadeghian A, Baradaran R, Hamzei A, Ranjbar E. Assessment of the Status of Academic Ethics in Virtual Education during the Covid 19 in Paramedical College Students. *Educ Strategy Med Sci* 2024; 17 (2) :169-176. [In Persian]
- Buchanan, R. A., Forster, D. J., Douglas, S., Nakar, S., Boon, H. J., Heath, T., ... & Tesar, M. (2022). Philosophy of education in a new key: Exploring new ways of teaching and doing ethics in education in the 21st century. *Educational Philosophy and Theory* , 54(8), 1178 -1197. 10.1080/00131857.2021.1880387.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Pearson Education Inc.
- Head G. (2020). Ethics in educational research: Review boards, ethical issues and researcher development. *European Educational Research Journal*; 19(1):72-83.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.

مقاله پژوهشی

شناسایی عوامل موثر بر اخلاق تحصیلی در مدرسه: رویکرد کیفی

محمد فتحی^۱، اصغر نخستین گلدوست^۲ ID

۱. کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.

۲. استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۴/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۹/۱۶

شماره صفحات: ۷۳-۸۴

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید:

DOI: 10.22098/AEL.2025.17
809.1604

واژه‌های کلیدی:

اخلاق، مدرسه، اخلاق تحصیلی، دانش آموز

چکیده

مقدمه و هدف: پژوهش حاضر با هدف شناسایی شناسایی عوامل موثر بر اخلاق تحصیلی در مدرسه با استفاده از تحلیل کیفی انجام شده است.

روش شناسایی پژوهش: این پژوهش از نظر هدف کاربردی است و با استفاده از راهبرد مبتنی بر نظریه داده بنیاد انجام شده است. نمونه‌گیری استفاده شده در این پژوهش، نمونه‌گیری خوشه‌ای و با شیوه نمونه‌گیری هدفمند بود. منبع اصلی جمع‌آوری اطلاعات، انجام مصاحبه‌های عمیق با خبرگان، مدیران، معلمان و متخصصین حوزه آموزش تا دستیابی به اشباع نظری بوده است. در مجموع ۱۶ مصاحبه انجام شد. نتایج تحلیل داده‌ها در طی سه مرحله، کدگذاری باز، کدگذاری نظری و کدگذاری انتخابی تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش که پس از انجام مراحل سه گانه کدگذاری باز، محوری و انتخابی، مدل نهایی پژوهش است. نشان می‌دهد عوامل موثر بر اخلاق تحصیلی در مدرسه با ۵۲ کد و در ۹ مقوله سازمان‌دهنده و ۳ مقوله اصلی شامل عوامل درون مدرسه‌ای (منابع انسانی، رهبری آموزشی و برنامه‌های آموزشی)، عوامل ساختاری (فرهنگ آموزشی، مدیریت آموزشی و فناوری و رسانه‌ها) و عوامل محیطی (عوامل خانوادگی، عوامل فرهنگی و اجتماعی و حمایت روانی و عاطفی) می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری: با کاربست عوامل شناسایی شده می‌توان مهارت‌های اخلاقی را به دانش‌آموزان آموخت تا با استفاده از آن‌ها بتوانند به توسعه تحصیلی و اخلاقی برسند.

استناد: فتحی، محمد؛ نخستین گلدوست، اصغر. (۱۴۰۵). شناسایی عوامل موثر بر اخلاق تحصیلی در مدرسه: رویکرد کیفی. فصلنامه علمی-پژوهشی رهبری آموزشی کاربردی، ۷(۱)، ۷۳-۸۴.

*نویسنده مسئول: محمد فتحی

نشانی: کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.

تلفن: ۰۹۱۴۳۳۲۶۴۵۰

پست الکترونیکی: mfathi6450@yahoo.com

اخلاق دانشی است که الگوهای رفتار ارتباطی افراد و سازمان‌ها را در قبال خویش و دیگران تنظیم می‌کند. و همچنین دانشی نظام‌مند که به الگوهای رفتار ارتباطی درون‌شخصی، بین‌شخصی و برون‌شخصی بر مبنای اراده و عقل می‌پردازد و مبتنی بر رعایت حقوق دو طرف است (Basiri Moghadam et al, 2024).

بررسی عوامل موثر در موفقیت تحصیلی همواره یکی از دغدغه‌های پژوهشگران نظام آموزشی و آموزش عالی بوده است از عوامل اخلاقی و ارزشی مرتبط با موفقیت تحصیلی به نقش اخلاق تحصیلی می‌توان اشاره نمود (Ghasemi & Miri, 2023). اخلاق تحصیلی عبارت است از اصول اخلاقی که به واسطه آن فرد ارزش‌هایی، از جمله اجتناب از تقلب، سرقت ادبی، رعایت و پایبندی به استانداردهای اخلاقی، صداقت و دقت در پژوهش و نشر را در امور تحصیلی-علمی سرلوحه کار خود قرار می‌دهد (Head, 2020). همچنین اخلاق تحصیلی به رعایت استانداردهای اخلاقی، از جمله تکیه بر تلاش‌های شخصی نه دسترنج دیگران، دوری از تنبلی و توسل به شیوه‌های غیراخلاقی در پشت سر گذاشتن تکالیف و امتحانات اطلاق می‌شود (Berad, 2019). در واقع اخلاق تحصیلی، به شکلی کاملاً اختصاصی، پای‌بندی و پیروی از ارزش‌هایی نظیر عدم تقلب، تکیه بر تلاش و کوشش شخصی در کسب دستاوردهای تحصیلی، رعایت صداقت، درستکاری و پیروی از آموزه‌های انسانی و اخلاقی برای کسب دانش و علم را شامل می‌شود. همچنین اخلاق تحصیلی به ارزش‌هایی نظیر صداقت، تکیه بر تلاش شخصی، عدم سوء استفاده از زحمات دیگران، رفتار نوع دوستانه و رعایت شأن و احترام دیگران اشاره دارد (Buchanan et al, 2022). در نهایت اخلاق تحصیلی به بررسی ارزش‌های اخلاقی در فضای آموزش و تدریس می‌پردازد و شامل در نظر گرفتن موضوعات مربوط به تنبیه و تشویق مدیریت رفتار، فرایندهای مربوط به نظم و آزادی اخلاقی و مسئولیت‌ها، استقلال فکری و قابلیت اعتماد است (Abdolmaleki et al, 2021).

بدون تردید اخلاق و ارزش‌های اخلاقی سهم قابل توجهی را در جهت‌دهی رفتار هر فرد ایفا می‌کند. یکی از عرصه‌هایی که معیار و ارزش‌های اخلاقی غیرقابل انکاری را در تصمیم‌گیری‌ها و رفتارهای نهایی افراد ایفاء می‌کند عرصه تحصیل و علم و دانش است (Rogojan & Turda, 2023). پژوهش Djokovic (2022) نشان می‌دهد انجام مداخلات آموزشی در راستای ارتقای صداقت تحصیلی دانش‌آموزان باعث افزایش آگاهی و درک آن‌ها از انواع خاصی از عدم صداقت تحصیلی مانند تقلب، جعل و سرقت ادبی می‌شود. همچنین ارتقای اخلاق تحصیلی دانش‌آموزان در محیط مدرسه به طور قابل توجهی بر تجربیات آن‌ها از قلدری تأثیر می‌گذارد. به طور که با تقویت روابط بین فردی سازنده، ترویج فعالیت‌های مشترک، تقویت و همدلی و درک اجتماعی، پرورش مسئولیت اخلاقی و تأثیرگذاری بر واکنش‌های آن‌ها نسبت به رفتارهای قلدری از بروز آن‌ها در بین دانش‌آموزان جلوگیری می‌کند (Batalov, 2023). پژوهش Cho & Hwang (2019) نشان می‌دهد که اخلاق تحصیلی در مورد رفتارهای تقلب در امتحانات بالاترین میزان تأثیر را داشت. در حالی که کمترین تأثیر برای رفتارهای نامناسب در کلاس بود. همچنین پژوهش از نقش اخلاق تحصیلی در پیش‌بینی سازگاری تحصیلی (Einanloo et al, 2021)، در پیش‌بینی فریبکاری تحصیلی دانش‌آموزان (Azizian Kohan et al, 2022)، در خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان (Sabzian et al, 2020) حکایت دارد. در درجه اول، اخلاق و ارزش‌های اخلاقی در ایجاد جو و فرهنگ کلی در یک فضا و محیط گروهی نقش ایفا می‌کنند. از آن جایی که ارزش‌های اخلاقی مورد تأکید تمامی ادیان (به ویژه ادیان یکتاپرست) بر همکاری، مساعدت و یاری دیگران استوار است و آن‌ها را مورد ترویج و تشویق قرار می‌دهند، می‌توان بین اخلاق تحصیلی و رفتارهای مدنی تحصیلی، نظیر یاری‌رسانی، مشارکت و همکاری و برقراری روابط انسانی پیوندهایی را در نظر گرفت (Sabzian & Gerwand, 2022). و از سوی دیگر با توجه به این که دانش‌آموزان زمان بسیار زیادی از زندگی خود را در مدرسه صرف می‌کنند و همچنین در آینده عهده‌دار مسئولیت در عرصه‌های مختلف خواهند بود بنابراین کیفیت زندگی تحصیلی در دانش‌آموزان به دلیل نقش اثرگذار آن بر سلامت روانی و جسمی و پیشرفت تحصیلی مهم است و نیازمند ارزیابی دقیق است و شناسایی و بررسی عوامل موثر بر آن از اهمیت زیادی برخوردار است (Nasrallah, 2019).

بنابراین با توجه به این که رفتارهای مدنی تحصیلی و تعامل بین دانش‌آموزان در موسسات آموزشی بر رفتارهای کاری آنان تأثیرگذار است و از طرفی اخلاق تحصیلی به عنوان مهمترین فاکتور تعیین کننده در رفتار دانش‌آموزان است. می‌توان با شناسایی عوامل تأثیرگذار،

بحران های اخلاقی در حوزه تحصیل را شناسایی کرد و با توجه به اهمیت و تبعات آن با تغییر رویکرد آموزشی و اخلاقی گام مثبتی به سوی اخلاق تحصیلی برداشت. از این رو پژوهش حاضر به شناسایی عوامل موثر بر اخلاق تحصیل با رویکرد کیفی می‌پردازد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش با هدف شناسایی عوامل موثر بر اخلاق تحصیلی از روش پژوهش کیفی با رویکرد نظریه داده‌بنیاد انجام شده است. از این رویکرد برای مطالعه فرایندها، برای توضیح و تبیین اقدامات یا برای توضیح و تبیین تعاملات استفاده می‌شود (Creswell, 2012). جامعه پژوهش در بخش کیفی صاحب‌نظران و خبرگان آموزشی و معلمان بوده‌اند. با توجه به مفروضات اساسی و زیربنایی رویکرد کیفی در پژوهش، تعداد نمونه پیش از اجرای تحقیق تعیین نشده و فرآیند نمونه‌گیری تا زمانی ادامه پیدا نمود که اشباع اطلاعاتی حاصل شود. از آنجایی که نمونه انتخاب شده برای پژوهش شامل صاحب‌نظران است، لذا در این پژوهش ابتدا سعی شده است تا از طریق نمونه‌گیری هدفمند و استراتژی نمونه‌گیری در دسترس و آسان، خبرگان اصلی شناسایی و انتخاب، سپس از طریق نمونه‌گیری گلوله برفی، تعداد بیشتری از صاحب‌نظران گزینش شوند (Auerbach & Silverstein, 2003). بر این اساس، ۱۷ نفر از صاحب‌نظران مورد مصاحبه نیمه عمیق قرار گرفتند. گفتنی است که اشباع داده‌ها در مصاحبه هفدهم به دست آمد. به منظور گردآوری داده‌ها، از مصاحبه عمیق نیمه-ساختار یافته استفاده شده است. قبل از ارسال پروتکل مصاحبه، سوالات مصاحبه را سه تن از خبرگان دانشگاهی بررسی کردند و پس از اعمال نظرات اصلاحی آن‌ها، سوالات مصاحبه تدوین شد. در گام بعدی برای اطمینان از روایی مصاحبه، با دو تن از دست‌اندرکاران مصاحبه پایلوت صورت گرفت و نتیجه این مصاحبه سبب اصلاح سوالات نهایی مصاحبه شد (Merriam, 2009). روند اجرایی مصاحبه نیز به این صورت بود که پیش از شروع مصاحبه، خلاصه‌ای از طرح پژوهش، نتایج بررسی پیشینه پژوهش، به همراه اهداف و سوالات پژوهش برای مطالعه و آمادگی اولیه برای مصاحبه شوندگان از طریق ایمیل ارسال می‌شد و در ابتدای جلسه مصاحبه نیز در مورد کارهای انجام شده به طور مختصر توضیح داده می‌شد، سپس نسبت به طرح سوالات مصاحبه و انجام فرآیند مصاحبه اقدام به عمل می‌آمد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از سیستم کدگذاری باز، محوری و انتخابی (Strauss & Corbin, 1998) استفاده شد. در مرحله کدگذاری باز، ابتدا متن مصاحبه‌ها برای یافتن گزاره‌های مفهومی دقیقاً بررسی شدند. در مجموع تعداد ۷۹ کد اولیه شناسایی و استخراج شد. در مرحله کدگذاری محوری، با توجه به قرابت معنایی کدهای اولیه و همچنین با کمک ادبیات پژوهش، کدهای اولیه شناسایی شده کد ۵۲ و ۹ مقوله فرعی تقلیل پیدا کردند. در مرحله کدگذاری انتخابی نیز مقوله شناسایی شده به ۳ مقوله اصلی و کلی تقسیم شد. به منظور اطمینان از روایی یافته‌های پژوهش، پژوهشگران از روش‌های گوناگون استفاده کردند. همان طور که گفته شد، ابتدا سوالات مصاحبه را خبرگان دانشگاهی بازبینی و اصلاح کردند، سپس به صورت پایلوت اجرا شدند که خروجی این مرحله تدوین سوالات نهایی مصاحبه بود. به علاوه پژوهشگران از روش سه سویه‌سازی (Creswell, 2012) به منظور تضمین روایی نتایج پژوهش استفاده کردند.

یافته‌ها

برای پاسخ دادن به سوال پژوهش، داده‌های لازم با مطالعه اسنادی و مصاحبه نیمه ساختاریافته از شرکت کنندگان در پژوهش گردآوری شده است. داده‌های گردآوری شده با روش کدگذاری تجزیه و تحلیل شده‌اند و نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها در قالب جدول شماره ۱ ارائه شده است.

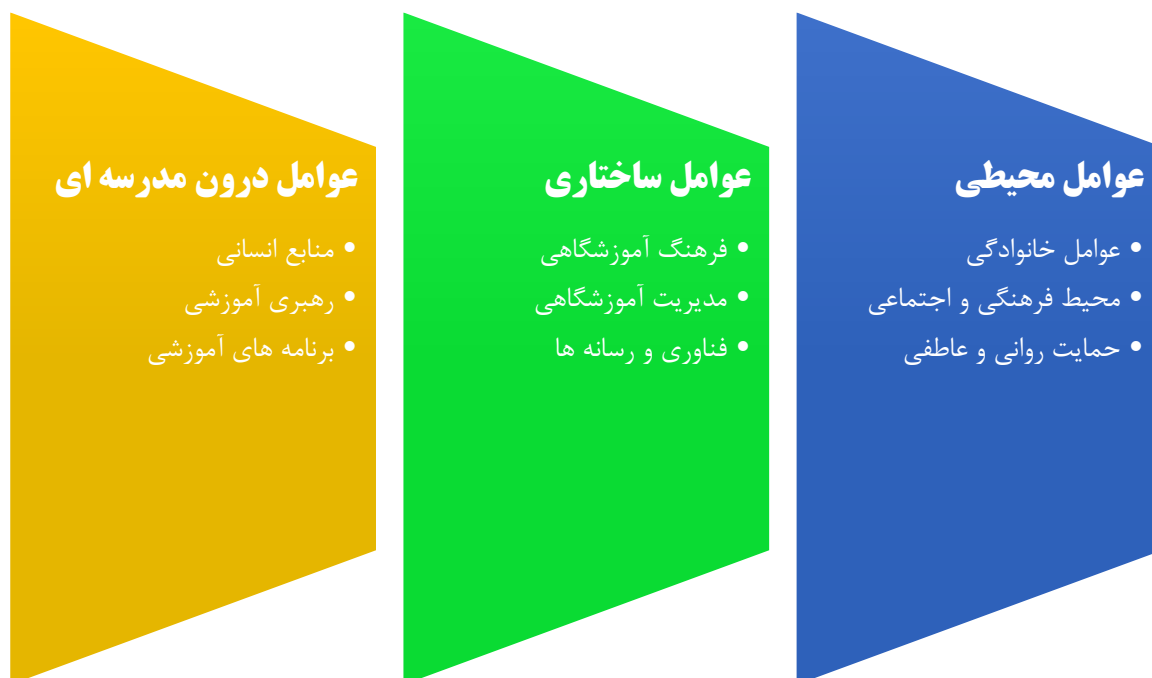
جدول شماره ۱: مقوله‌بندی یافته‌های اخلاق تحصیلی در مدرسه

مقوله کلی	مقوله فرعی	کد اولیه
عوامل درون مدرسه‌ای	منابع انسانی	رفتار نیک و اخلاقی معلم
		معلم به عنوان اسوه اخلاقی
		معلم به عنوان شخصیت کارزماتیک
		احساس شایستگی و وظیفه‌شناسی معلم
		ادراک مثبت معلمان در مدرسه
	رهبری آموزشی	تصمیم‌های اخلاق‌مدار
		توجه به کرامات افراد در مدرسه
		ایجاد فضای همفکری و تقویت ارتباطات سالم
		ایجاد نوع دوستی در بین معلمان و مدیران
		ایجاد رهبری معنوی در مدرسه
برنامه‌های آموزشی	تدوین اهداف آموزشی و ارزش‌های مشترک	
	برگزاری جلسات و بحث‌های اخلاقی از ائمه اطهار(ع) و پیامبر(ص)	
	اجرای مراسم مذهبی و اخلاقی	
	تدوین مباحث و موضوعات اخلاق محور	
	ایجاد فرهنگ کار تیمی و مشارکت در مدرسه	
فرهنگ آموزشگاهی	ایجاد فرهنگ مشورت و همکاری در مدرسه	
	ایجاد فرهنگ پژوهش محور	
	ایجاد فرهنگ با نظام معانی مشترک	
	تأیید چشم‌انداز مورد قبول نظام آموزشی	
	داشتن برنامه‌های اخلاق محور در مدرسه	

داشتن ایمان، تعهد، فداکاری در انجام وظایف شغلی	مدیریت آموزشی	عوامل ساختاری
رعایت عدالت و انصاف در واگذاری اختیارات به معلمان و مدیران		
عدم تأکید صرف بر رعایت سلسله مراتب اداری و غیر منعطف		
برقراری نظم و انضباط و جلوگیری از هرج و مرج		
توسعه فناوری‌های نوین و دسترسی آسان به اطلاعات		
استفاده صحیح از فناوری و اطلاعات	فناوری و رسانه‌ها	
ارزش‌گذاری و رعایت حریم خصوصی		
تأکید بر اصل امانت‌داری در استفاده از فضای مجازی		
ترویج اخلاق و معرفت از طریق شبکه‌های مجازی		
داشتن خانواده سالم و اخلاقی	عوامل خانوادگی	
ارزش‌گذاری والدین به علم و تحصیل		
جو مثبت اخلاقی در خانواده		
تصویر مثبت ذهنی از محیط مدرسه		
دوستان و همسالان با اخلاق	محیط اجتماعی و فرهنگی	
ایجاد شبکه‌های اجتماعی و حمایتی		
افزایش همبستگی اجتماعی		
توجه به مسائل فرهنگی و اجتماعی معلمان و دانش‌آموزان		
ایجاد خشنودی و رضایت درونی در بین معلمان و دانش‌آموزان		
افزایش امید و خوش‌بینی در محیط‌های آموزشی		
افزایش اعتماد به نفس در تصمیم‌گیری‌های مدارس	حمایت روانی و عاطفی	
انگیزش مضاعف برای انجام فعالیت‌ها در مدرسه		
کاهش استرس تحصیلی و باور به خودکارآمدی		
تعهد به بهبود مدرسه و فرایندهای تحصیلی		

همانطور که جدول شماره ۱ نشان می‌دهد، عوامل درون مدرسه‌ای (منابع انسانی، رهبری آموزشی و برنامه‌های آموزشی)، عوامل ساختاری (فرهنگ آموزشی، مدیریت آموزشی و رسانه‌ها) و عوامل محیطی (عوامل خانوادگی، عوامل فرهنگی و اجتماعی و حمایت روانی و عاطفی) به عنوان عوامل تأثیرگذار بر اخلاق تحصیلی در مدرسه می‌باشد.

همچنین در شکل شماره (۶) چارچوب کیفی اخلاق تحصیلی به صورت نمودار ترسیم شده است. این تصویر حاصل از کدگذاری گزینشی داده‌های مشترک مصاحبه با خبرگان و صاحب‌نظران در این پژوهش است.

شکل ۱ مدل نهایی: عوامل موثر بر اخلاق تحصیلی در مدرسه

بحث و نتیجه‌گیری

اخلاق تحصیلی یکی از مهم‌ترین و بنیادی‌ترین ابعاد آموزش و پرورش است که نقشی حیاتی در شکل‌گیری موفقیت‌های فردی و جمعی دانش‌آموزان و دانشجویان ایفا می‌کند. اهمیت اخلاق تحصیلی تنها به ایجاد محیطی سالم برای یادگیری محدود نمی‌شود، بلکه این مفهوم پایه و اساس پیشرفت پایدار در جوامع را نیز شکل می‌دهد. پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل موثر بر اخلاق تحصیلی در مدرسه با رویکرد کیفی انجام شد. به این منظور پس از تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه با ۱۶ نفر از شرکت‌کنندگان در پژوهش، ۵۲ کد بدست آمد. با توجه به اشتراکات معنایی آنها در ۹ مفهوم مشابه طبقه‌بندی و در نهایت ۳ مقوله اصلی شامل: عوامل درون مدرسه‌ای (منابع انسانی، رهبری آموزشی و برنامه‌های آموزشی)، عوامل ساختاری (فرهنگ آموزشی، مدیریت آموزشی و فناوری و رسانه‌ها) و عوامل محیطی (عوامل خانوادگی، عوامل فرهنگی و اجتماعی و حمایت روانی و عاطفی) به عنوان عوامل تأثیرگذار بر اخلاق تحصیلی در مدرسه شناسایی شدند.

عوامل درون مدرسه‌ای یکی از موارد کلیدی تأثیرگذار بر اخلاق تحصیلی در مدرسه از دیدگاه شرکت‌کنندگان بود. یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش (Batalov(2023), Djokovic et al (2022), Rogojan & Turda (2023) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت برای بهبود وضعیت اخلاق تحصیلی در مدرسه، اقدامات جامعی لازم است که تمامی این عوامل را در بر بگیرد. یکی از راهبردهای مؤثر، تربیت معلمان اخلاق‌مدار است. معلمانی که نه تنها از دانش تخصصی برخوردارند، بلکه توانایی انتقال ارزش‌های

اخلاقی را نیز دارند، می‌توانند تأثیر بسزایی بر دانش‌آموزان داشته باشند. طراحی برنامه‌های درسی مناسب که بر اهمیت اصول اخلاقی تأکید دارند، از دیگر راهبردهای مهم است. این برنامه‌ها می‌توانند شامل موضوعاتی مانند صداقت، احترام به دیگران و مسئولیت‌پذیری باشند. عوامل ساختاری یکی از موارد کلیدی تأثیرگذار بر اخلاق تحصیلی در مدرسه از دیدگاه شرکت‌کنندگان بود. یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش (Buchanan et al (2022) Head (2020), Sabzian et al(2020), همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت ساختار و فرهنگ سازمانی یک مؤسسه آموزشی می‌تواند فضایی را ایجاد کند که در آن رعایت اصول اخلاقی تسهیل یا تضعیف شود. برای مثال، وجود قوانین شفاف در مورد رفتارهای غیراخلاقی، حمایت از فعالیت‌های اخلاق‌مدارانه و تشویق معلمان و دانشجویان به رعایت اصول اخلاقی می‌تواند به ایجاد محیطی سالم‌تر کمک کنند. همچنین، رفتار معلمان و مدیران به عنوان الگوهای رفتاری، تأثیر عمیقی بر نگرش و رفتار دانش‌آموزان دارد.

عوامل محیطی یکی از موارد کلیدی تأثیرگذار بر اخلاق تحصیلی در مدرسه از دیدگاه شرکت‌کنندگان بود. یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش (Einanloo & Ghmari (2021) Head (2020), Cho & Hwang (2019), همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت خانواده به عنوان نخستین نهاد اجتماعی و محیطی که فرد در آن رشد می‌کند، نقش مهمی در شکل‌گیری ارزش‌ها و نگرش‌های اخلاقی دارد. سبک تربیتی والدین، میزان حمایت عاطفی و آموزشی، و تعاملات میان اعضای خانواده می‌تواند بر نگرش فرد نسبت به یادگیری و رعایت اصول اخلاقی تأثیر بگذارند. برای مثال، خانواده‌هایی که بر اهمیت صداقت و مسئولیت‌پذیری تأکید دارند، معمولاً فرزندان تربیت می‌کنند که در محیط‌های آموزشی نیز این ارزش‌ها را دنبال می‌کنند. همچنین جامعه‌ای که در آن ارزش‌هایی مانند صداقت، عدالت و احترام تقویت می‌شوند، معمولاً افرادی را پرورش می‌دهد که این ارزش‌ها را در محیط‌های آموزشی نیز رعایت می‌کنند. رسانه‌ها، گروه‌های همسالان و سیاست‌های کلان آموزشی از جمله عوامل اجتماعی هستند که می‌توانند بر اخلاق تحصیلی تأثیر بگذارند.

ملاحظات اخلاقی

اصول اخلاقی تماماً در این مقاله رعایت شده است. شرکت‌کنندگان اجازه داشتند هر زمان که مایل بودند از پژوهش خارج شوند. همچنین همه شرکت‌کنندگان در جریان روند پژوهش بودند. اطلاعات آن‌ها محرمانه نگه داشته شد.

حامی مالی

این تحقیق هیچ گونه کمک مالی از سازمان‌های تأمین مالی در بخش‌های عمومی، تجاری یا غیر انتفاعی را دریافت نکرده است.

تعارض و منافع

با اطمینان کامل و اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از کلیه عزیزان به خاطر همکاری ارزنده‌شان در اجرای این پژوهش نهایت قدردانی را داریم.

References

- Abdolmaleki, S., Shivandi-Chaliche, K., Hassanvand, F. & Nafer, Z. (2021). Developing a causal relationship model between purposeful virtual classroom management and students' academic identity, academic

- vitality, personal flourishing and academic ethics. *Quarterly Journal of Applied Psychology*, (4)16, 109-85. [In Persian]
- Auerbach, C. F., & Silverstein, L. B. (2003). *Qualitative studies in psychology. Qualitative data: An introduction to coding and analysis*. New York University Press.
- Azizian Kohan N, Dehghani M, Momenifar F. The Role of Academic Ethics and Academic Help Seeking in Prediction of Academic Deception of Student-Athletes during the Covid-19 Outbreak. *Akhlaq-i zisti*. 2022; 12(37):e10. [In Persian]
- Basiri Moghadam K, Sadeghian A, Baradaran R, Hamzei A, Ranjbar E. Assessment of the Status of Academic Ethics in Virtual Education during the Covid 19 in Paramedical College Students. *Educ Strategy Med Sci* 2024; 17 (2) :169-176. [In Persian]
- Batalov, D. R. (2023). Model of bullying prevention among younger schoolchildren in educational environment of general education organization. *Tambov University Review Series Humanities*. (2): 267–275. <https://doi.org/10.20310/1810-0201-2023-28-2-267-275>
- Buchanan, R. A., Forster, D. J., Douglas, S., Nakar, S., Boon, H. J., Heath, T., ... & Tesar, M. (2022). Philosophy of education in a new key: Exploring new ways of teaching and doing ethics in education in the 21st century. *Educational Philosophy and Theory*, 54(8), 1178 -1197. 10.1080/00131857.2021.1880387.
- Cho, O. H., & Hwang, K. H. (2019). Academic ethical awareness among undergraduate nursing students. *Nursing ethics*, 26(3), 833-844.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Pearson Education Inc.
- Djokovic, R., Janinovic, J., Pekovic, S., Vuckovic, D., & Blecic, M. (2022). Relying on technology for countering academic dishonesty: The impact of online tutorial on students' perception of academic misconduct. *Sustainability*. 14(3): 1756. <https://doi.org/10.3390/su14031756>.
- Einanloo M, Ghamari M. (2021). The Prediction of Academic Adjustment Based on Student Coping Strategies and Academic Ethics. *Journal of Instruction and Evaluation*. 2021; 14(55):13-34. [In Persian]
- Hayatbakhsh, S., Intesar-Foumani, G., Hejazi, M. (2019). The effectiveness of moral intelligence training on academic ethics and academic self-efficacy of tenth grade female students in public schools. *Quarterly Journal of Educational Psychology*, 16(56), 131-156. [In Persian]
- Head G. (2020). Ethics in educational research: Review boards, ethical issues and researcher development. *European Educational Research Journal*; 19(1):72-83.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Nasrallahi, M., Zhian Bagheri, M., & Hemmati-Rad, G. (2019). The relationship between Islamic lifestyle and academic self-efficacy and academic resilience in students. *Quarterly Journal of Islamic Lifestyle with a Health Focus*, (2), 3 11-107 . [In Persian]

- Popoola, I. T., Garner, B., Ammeter, A., Krey, N., Beu Ammeter, D., & Schafer, S. (2017). How does ethics institutionalization reduce academic cheating? *Journal of Education for Business*, 92(1), 29-35. [Doi:10.1080/08832323.2016.1274710]
- Rogojan, L., & Turda, E.-S. (2023). Educational intervention program for the prevention of bullying behaviour in primary school. *The European Proceedings of Educational Sciences*. 6: 464–475. Presented at the 10th International Conference Education, Reflection, Development. <https://doi.org/doi:10.15405/epes.23056.42>
- Sabzian S, Ghadampour E, Mirderikvand F. Presenting a causal model of academic engagement and academic ethics with academic cheating: The mediating role of academic self-efficacy. *Journal of School Psychology*. 2020; 8(4):131-155. [In Persian]
- Sabzian, S., Gerwand, H. (2022). The mediating role of academic ethics in the relationship between perceptions of the classroom environment and educational justice with academic civic behaviors. *School and Educational Psychology*. 12(4). 92-78. [In Persian]
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.